

Oslo kommune
Rådhuset
0037 OSLO
Att. Marthe Lindseth

Saksbehandler, innvalgstelefon
Tonje Katrine Vaage, 32266629

Tillatelse til fjerning av større grener på to enkeltstående trær ved Sander gård i Maridalen landskapsvernområde

Statsforvalteren gir Oslo kommune ved Marthe Lindseth tillatelse til å beskjære én lønn og én ask ved Sander gård i Maridalen landskapsvernområde. Tillatelsen gjelder fjerning av tre større, tyngre grener, samt lett øvrig beskjæring/reduksjon av trekronen på de to trærne. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Det er stilt vilkår til tillatelsen.

Bakgrunn for saken

Vi viser til henvendelse mottatt 09.11.2021. Det er søkt om tillatelse til å felle to trær ved Sander gård i Maridalen landskapsvernområde i Oslo kommune.

På tunet ved Sander gård står det to løvtrær som det er ønsket å felle av sikkerhetshensyn til folk og bygninger. Det ene er en spisslønn i nærheten av bygningsmasse på tunet (figur 2), og det andre er en ask som står langs veien som avgrenser gårdstunet i øst (figur 3). En sertifisert arborist har gjennomført en visuell tilstandsvurdering av de to trærne, og utformet en rapport på dette som er vedlagt søknaden. Søker foreslår også å plante to trær fra Oslo bytrær våren 2022 som et kompensierende tiltak. Trærne vil trolig være eldre enn 10 år dersom det finnes gode erstatningstrær i feltet.

I rapporten kommer det frem at lønnen er i en avviklingsfase, og har mye rotråte (figur 1). Det oppgis også at den mekaniske kvaliteten på treet er dårlig, og at det er mye råte i stammen, greiner og i greinsammenføyningene. Treet er omtrent 7-10 meter høyt, og en av grenene utgjør mye av kronen. Denne grenen er tung og strekker seg langt ut, og det er også mye råte i sammenføyningen mellom denne og stammen. Det konkluderes med at treet kan stå dersom kronen reduseres, samt at treet følges opp med jevne mellomrom. Asketreet er i rapporten beskrevet i rapporten som å ha middels god vitalitet og kronestruktur, og er også i avviklingsfasen. Den mekaniske kvaliteten er svekket av mye råte ved basis av stammene. Den ene stammen på treet har en stor sprekk og synlig råte, som vist i figur 4. Den andre stammen på treet har en mindre sprekk og lener seg i retning mot veien. Det anbefales at det installeres en bardunering mellom stammene, og at kronen også her reduseres.

Statsforvalteren gjennomførte en befarings av trærne med en representant fra Oslo kommune den 18.11.2021. På befaringsen ble det diskutert ulike alternativer til felling av trærne, blant annet høystubbing av trærne, samt muligheten for å plassere større grener på et egnet sted for videre utvikling.

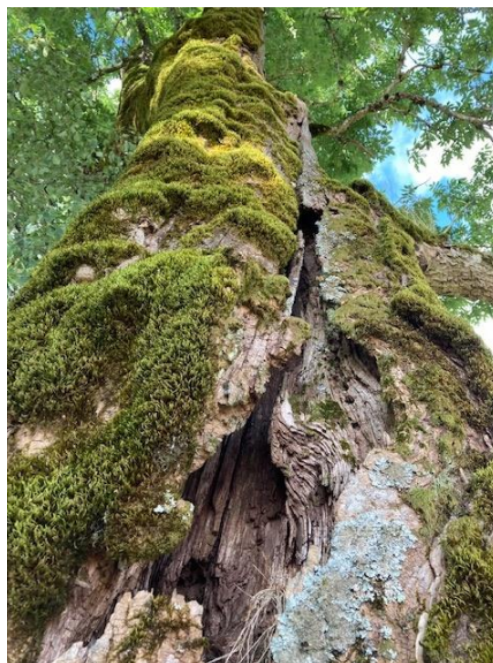
Figur 1: Bilde hentet fra rapport utformet etter visuell trevurdering. Bildet viser råte ved stammen på lønnetreet.

Figur 2: Bilde tatt på befarings 18.11.2021 av lønnetreet.

Figur 3: Bilde tatt på befarings 18.11.2021 av asketreet.

Figur 4: Bilde hentet fra rapport utformet etter visuell trevurdering. Bildet viser råte og sprekke dannelse på den ene stammen av asketreet.

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Maridalen landskapsvernområde. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Maridalen landskapsvernområde ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 31.08.2001. Formålet med verneområdet er å bevare det vakre og egenartede natur- og kulturlandskapet i Maridalen som en helhet, med særpreg fra tidligere tiders jordbrukslandskap, og med de biologiske, geologiske og kulturhistoriske elementer som bidrar til å gi området dets verdifulle karakter.

I landskapsvernområdet skal egenartede og dekorative enkelttrær, tregrupper, trerekker og alleer bevares, jf. verneforskriften kapittel IV punkt 5. Etter vår vurdering faller trærne i denne saken under kategorien egenartede enkelttrær, og det omsøkte tiltaket vil ikke kunne gjennomføres samtidig som trærne bevares. Verneforskriften åpner derfor ikke for at vi kan gi tillatelse til å felle eller høystubbe trærne av sikkerhetshensyn. Statsforvalteren kan, i slike tilfeller, vurdere søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml) § 48. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfelle.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Statsforvalterens vurdering

Beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på kunnskap om naturverdier og effekten av påvirkninger, jf. nml § 8. Statsforvalteren har kjennskap til verneverdiene i landskapsvernområdet blant annet gjennom arbeidet med verneprosessen, forvaltning av verneområdet, utforming av verneplan og befaringer i området, samt registreringer i Artskart og Naturbase. Vi regner derfor kravet om et godt kunnskapsgrunnlag som oppfylt.

Maridalen landskapsvernområde er et avgrenset landskapsrom der mosaikken av skog, åker, eng, beitemark, elveløp og vann danner helheten i landskapet. Dette gir et rikt mangfold av vegetasjonstyper. Floraen i verneområdet er relativt artsrik, og i hovedsak typisk for tilsvarende områder. Tuntrær og andre frittstående trær som har stått fritt og fått utvikle seg utgjør markerte elementer i landskapet. Spisslønnen ble i 2005 registrert som naturtypen *Store gamle trær* med lokalt viktig verdi. Store gamle trær representerer kontinuitet og har følgelig stor betydning for andre organismer, deriblant som habitat for en rekke sjeldne og rødlistede arter av både moser, sopp, lav og insekter. Særlig frittstående edelløvtrær i kulturlandskapet er viktige biotoper. Store gamle trær er ikke en naturtype i egentlig forstand, men et kulturlandskapselement. Grunnet sin betydning som habitat for viktige arter blir de likevel registrert som en naturtype.

Ask er et langlevd edelløvtré med frøreproduksjon, og fruktene spres med vind. Ask har hatt en negativ utvikling på den norske rødlisten for arter siden 2010, hvor den ble kategorisert som *Nær*

truet (NT). I 2015 ble den kategorisert som *Sårbar (VU)*, og i 2021 som *Sterkt truet (EN)*. Arten er rammet av soppsykdommen askeskuddsyke, som først ble påvist i Norge i 2018. Sykdommen er svært alvorlig i Norge, og trær i alle aldersklasser er utsatte. På lengre sikt kan resistente trær spre seg slik at man i fremtiden kan få friske bestander med ask, men det er usikkerhet knyttet til dette. Det er derfor særlig viktig å bevare friske asketrær. Rapporten utformet av en fagperson etter en visuell vurdering av det aktuelle treet i denne saken beskriver treet som i en naturlig avviklingsfase.

Begge trærne har en særskilt verdi, både som enkeltstående trær som preger kulturlandskapet og som potensielt viktige habitat for sjeldne og rødlistede arter. Spisslønnen er grovbarket og hul, og asketreet er kategorisert som sterkt truet (EN) på rødlista for arter som ble lansert i november 2021. Videre understreker forvaltningsplanen for verneområdet at enkeltstående trær ikke skal fjernes, men heller bør bevares og vedlikeholdes ved skjøtsel. Det er derfor ikke ønskelig å felle disse to trærne. Vi har likevel forståelse for at trærne utgjør en sikkerhetsrisiko for bygninger i nærheten. Etter vår vurdering vil det derfor være et akseptabelt alternativ at større, tunge grener som lener seg i retning bygninger beskjæres på en skånsom måte.

Kunnskap om den samlede belastningen skal ligge til grunn for vurderingen, jf. nml. § 10. Dette innebærer at virkningene av å felle trærne skal vurderes i sammenheng med andre effekter på det samme naturmangfoldet. Maridalen landskapsvernområde er et av verneområdene i Oslo og Viken med mest aktivitet, både når det gjelder utbygging og friluftsliv. Området har et egenartet og vakkert natur- og kulturlandskap, som vernet av området sikter på å bevare som en helhet. Denne saken gjelder to enkeltstående dekorative trær som er et viktig element i landskapet. Det legges likevel stor vekt på sikkerhetsaspektet ved saken. Trærne har synlig råte, og det er en betydelig risiko for at de vil kunne medføre skade ved velt. I søknaden er det nevnt at det kan plantes to trær fra Oslo Bytrær våren 2022 som et kompensierende tiltak. Det er derimot noe usikkerhet knyttet til flytting og omplanting av eldre trær (i dette tilfellet eldre enn 10 år hvis det er gode erstatningstrær i feltet). Trærne på tunet er også av betydelig alder, og det vil ta lang tid før de nye trærne vil gi den samme effekten på landskapsvirkningen og det biologiske mangfoldet. Vi er likevel i utgangspunktet positive til at det plantes nye tilsvarende enkelttrær på tunet for å bevare landskapspreget som et kompensierende tiltak. Dette vil på lang sikt kunne bidra til at den samlede belastningen i landskapsvernområdet ikke øker utover et akseptabelt nivå.

Statsforvalteren legger til grunn at det foreligger nødvendig kunnskap om naturverdiene og virkningene av tiltaket. Føre-var-prinsippet, jf. nml. § 9, tillegges derfor liten vekt i denne saken.

I henhold til nml. § 11 skal tiltakshaveren dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket medfører, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. I denne saken er det foreslått å plante to tilsvarende nye trær på tunet. Vi er positive til søkers forslag, men kommer ikke til å stille vilkår om avbøtende tiltak av overnevnte grunner. Så lenge vilkårene satt i vedtaket etterfølges vil i utgangspunktet prinsippet i nml. § 11 ikke komme til anvendelse.

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder tas i bruk, jf. nml. § 12. Av hensyn til kulturlandskapet og biologisk mangfold er det ønskelig at så mye som mulig av trærne bevares uten at det går på bekostning av sikkerhetshensyn. I denne saken er det fremlagt tre ulike alternativer for gjennomføring av tiltaket; felling, høystubbing, samt redusering av trekronene. I rapporten om de to trærne utformet av en fagperson konkluderes det med at trærne i all hovedsak kan stå dersom kronen reduseres. Etter vår vurdering vil det være et bedre alternativ enn at trærne felles/høystubbes. Vi ønsker derfor i første omgang å kun gi tillatelse til å fjerne de tyngste grenene som utgjør en direkte risiko for skade på bygninger. De aktuelle grenene på de to trærne er vist i figur 5 og 6. Dersom det skulle vise seg at fjerning av disse grenene ikke tilfredsstiller behovet med hensyn til sikkerhet vil vi gjøre en ny vurdering av om ett

eller begge trærne skal høystubbes eller om det skal iverksettes andre tiltak som f.eks. bardunering. Vi ber om at vi får en kort redegjørelse etter utført tiltak som beskriver videre behov for skjøtsel av trærne. Vi vil sette vilkår om at grenene som fjernes plasseres på et egnet sted i nærheten av trærne de fjernes fra, slik at grenene kan få fortsette sin naturlige livssyklusprosess samt utvikles som habitat for vedboende arter. Vi vil også sette vilkår om at tiltaket gjennomføres før 15. april 2022 av hensyn til hekkende fuglearter i området.

Figur 5: Bilde tatt på befaring 18.11.2021 av spisslønn på tunet. Aktuell gren som vi tillater at fjernes er markert med rød sirkel.

Figur 6: Bilde tatt på befaring 18.11.2021 av asketreet. Aktuelle grener som vi tillater at fjernes er markert med rød sirkel.

I henhold til Miljødirektoratets rundskriv M106-2014 om forvaltning av verneforskrifter skal vilkåret om sikkerhetshensyn samt nødvendigheten av tiltaket vurderes. Med sikkerhetshensyn siktes det blant annet til sikkerhet for liv og helse og sikkerhet mot omfattende og direkte skade på eiendom. Vurderingen av nødvendigheten av et tiltak innebærer at sikkerhetshensynene må være av kvalifisert art, og at det ikke er praktisk mulig å ivareta dem med tiltak utenfor verneområdet eller gjennom tillatte eller mindre inngripende tiltak innenfor verneområdet. Statsforvalteren har forståelse for ønsket om å felle begge trærne i sin helhet av hensyn til sikkerhet for bygninger og mennesker. Vi legger likevel vekt på at begge trærne er blitt undersøkt av en fagperson/arborist som har uttalt at trærne kan stå dersom det gjennomføres en redusering av kronen.

Konklusjon

Saken gjelder to trær som er særegne og viktige for både kulturlandskapet og biologisk mangfold. Det er derfor ønskelig å bevare disse trærne i størst mulig grad. Å gi tillatelse til felling dersom beskjæring har samme ønsket effekt med tanke på sikkerhetshensyn vil være uheldig både for naturverdiene og verneverdiene i området. Vi vektlegger vurderingen gjort av arborist om at trærne kan stå dersom kronen reduseres. Det er likevel viktige sikkerhetsmessige hensyn som gjør seg gjeldende, og som vektlegges tungt i vår vurdering av saken. Etter vår vurdering er vilkårene for å gi dispensasjon av sikkerhetshensyn med hjemmel i nml. § 48 oppfylt. Dersom fjerning av større

grener og redusering av trekronene ikke fører til tilstrekkelig reduksjon av sikkerhetsrisikoen i saken vil vi gjøre en ny vurdering av hvilke tiltak som vil være mest hensiktsmessige å utføre videre.

Vedtak

Statsforvalteren gir Oslo kommune tillatelse til å beskjære én lønn og én ask ved Sander gård i Maridalen landskapsvernområde. Tillatelsen gjelder fjerning av tre større tyngre grener, samt lett øvrig beskjæring/reduksjon av trekronen på de to trærne. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Så mye som mulig av trærne skal bevares. Tillatelsen gjelder kun større, tyngre grener som lener seg mot bygninger, som angitt i dette brevet, samt nødvendig reduksjon av trekronene.
- Større grener som fjernes skal plasseres på egnet sted i landskapsvernområdet.
- Dokumentasjon på utført tiltak skal sendes til Statsforvalteren i Oslo og Viken: sfovp@statsforvalteren.no.
- Tiltaket skal gjennomføres av fagperson(er) av hensyn til sikkerhet og bevaring av biologiske verdier.
- Tiltaket skal utføres innen 15.04.2022.
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne vises til oppsyn og politi.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

Klageadgang

Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Ellen Lien
seksjonssjef
Klima- og miljøvernabdelingen

Tonje Katrine Vaage
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent